

Rk nytt hösten 2008

Raritetskommittén hade helgen 22-23 november möte på Ottenby Fågelstation. Närvarande var samtliga medlemmar, d.v.s. Anders Blomdahl (avgående), Jonas Bonnedahl, David Erterius, Magnus Hellström, Nils Kjellen, Uno Unger och Mats Waern.

Godkända rapporter

Ett 90-tal rapporter granskades. Ett nytt förstafynd för Sverige godkändes, nämligen **häcksparv** (Torhamns udde, Bl 31.5 -7.6), och placerades i kategori A. Det tidigare fyndet av häcksparv, även det från Blekinge och då förd till kategori D, omgranskades och underkändes under mötet. Bland övriga godkända fynd kan nämnas **blåvingad årta** (Falsterbo, Sk juli), **amerikansk sjöorre** (Busör, Hl apr), **balearisk lira** (flera lokaler, Hl aug), **kohäger** (flera fynd i maj, Öl och Sk), **rödvingad vadarsvala** (Trönninge ängar, Hl maj och Sjötorps ängar, Sk juni), **svartvingad vadarsvala** (flera lokaler, Öl aug-nov), **ökenpipare** (Örnahusen, Sk juni), **spetsstjärtad snäppa** (Segerstads fyr, Öl aug), **sibirisk piplärka** (Horsten, Upl sep, respektive Svenska Högarna, Upl okt), **alpjärnsparv** (Utlängan, Bl apr), **blåstjärt** (Falsterbo, Sk sep, Sandby skjutfält, Öl sep, respektive Ottenby, Öl nov), **medelhavsstenskvätta** (Ottenby, Öl juni), **träksångare** (Bingsmarken, Sk sep), **fältsångare** (Landsort, Srm juni), **stäppsångare** (Landsort, Srm sep), **isabellatörnskata** (Hållö, Boh okt) och slutligen **tallsparv** (Ölands norra udde, Öl maj). I övrigt hänvisas till Svalan.

Dvärgkanadagås

Rk har (liksom exempelvis även Brittiska Rk) fortfarande en avvaktande hållning när det gäller att bedöma fynd av dvärgkanadagås som numera har artstatus även i Sverige efter beslut av SOF:s taxonomikommitté 2007. Dvärgkanadagåsen är en stor utmaning på flera sätt. Innan en vettig och rättvis bedömning av det svenska uppträdandet låter sig göras måste Rk framför allt ha hållbara kriterier för att separera de olika formerna. Förhållanden hos de vilda populationerna är nog svårbemästrat, inte minst mellan formerna *taverni* (dvärgkanadagås) och *parvipes* (kanadagås). Bilden blir än mer komplicerad av hybridisering. Övergångsformer mellan *taverni* och *parvipes* finns rapporterat från västra Alaska och ett särskilt problem kan hybrider med ursprung från fåglar i fångenskap utgöra. Vissa former av dvärgkanadagås, så som *hutchinsii* och *taverni*, skulle möjligen kunna uppträda spontant i Sverige. Fynd av dvärgkanadagås i Sverige skulle alltså kunna placeras i såväl E, D och möjligen A. Rk skall under kommande år försöka nå en samsyn med de nordiska och brittiska raritetskommittéerna för att nå ett hållbart bedömningsunderlag. I väntan på detta tar vi som tidigare tacksamt emot rapporter om väldokumenterade individer.

Amerikansk sjöorre

Rk har fortsatt höga krav för ett godkännande av amerikansk sjöorre. För att komma i fråga för publicering bör observationen ha varit så pass bra att både näbbform och detaljer i den gula näbbknölens utbredning har kunnat fastställas. Vi ser det också som en styrka om fågeln ingått i en sjöorreflock, då direkt jämförelse kan göras.

Gulärlor

Fyndbilden av gulärlor av rasen *feldegg* har tidigare ifrågasatts (se t.ex. Sällsynta fåglar i Sverige 2003) då vi ur ett Nordvästeuropeiskt perspektiv har ett förvånansvärt rikligt uppträdande som dessutom korrelerar med nordliga *thunbergi*-gulärlors flyttningstid. Också den geografiska fördelningen rimmar illa med vad man kan förvänta sig av ett taxon med sydostligt ursprung. Anmärkningsvärt många av väldokumenterade påstådda *feldegg* har dessutom vid närmare granskning visat sig vara just mörkhuvade *thunbergi*. Rk planerar därför att omgranska samtliga tidigare fynd av *feldegg*. Vi kommer att ha högt ställda krav för ett godkännande där kvalitativa fotografier och en övertygande beskrivning av locklätet kommer att vara ett stort plus. I detta sammanhang är det viktigt att redogöra för att det verkligen är locklätet som man hört då gulärlor av samtliga raser regelbundet använder strävar läten i sång och andra smålåten som används vid t.ex. födosök. I samband med denna omgranskning tar Rk mycket tacksamt emot alla former av foton och ljudupptagningar.

Iberisk gransångare

Rk har hittills bedömt handhållna fåglar vars biometri har överensstämmt med *ibericus* enligt den formel som utvecklats av Lars Svensson och är publicerad i RR (nr 3 2002). Under 2007 och 2008 har dock två rapporter inkommit med fåglar som enligt denna formel har biometri överensstämmande med *ibericus*, men där båda fåglarna efter frisläppandet har lockat med ett läte överensstämmande med *collybita/abietinus*. I ett av fallen är locklätet dokumenterat, och senare kunde också en DNA-analys bekräfta att mitokondrie-DNA var överensstämmande med *collybita/abietinus*. Resultatet från formeln är beroende av ett flertal biometriska mått (s.k. multiple character value) och flera av måtten kräver mycket stor precision (ner till tiondels mm). Små personbundna mätavvikelser har visat sig ge olika utslag, och Rk har därför beslutat att tillsvidare bara beakta rapporter på sjungande/lockande eller sekvenserade iberiska gransångare. En konsekvens av detta är att fyndet av en handhållen, men tyst, fågel från Falsterbo 2005 inte längre anses tillfredsställande styrkt.

Cettisångare av rasen *albiventris*

Cettisångaren från Älvviken, Srm 2007 bedömdes efter moget övervägande tillhöra rasen *albiventris*. Detta är det första fyndet i landet för denna ras. Bestämningen grundar sig framför allt på morfologin med ett vingmått som med god marginal översteg maxmålet för nominatrasen.

Övrigt

En omgranskning av amerikanska tundrapipare är nu klar. Resultatet av denna kommer att publiceras i Fågelåret 2008. Vad gäller mongolpiparna fortgår arbetet med att bedöma rastillhörighet, och en preliminär bedömning är färdig. Rk ämnar dock utreda variationsgränserna inom de bägge rasgrupperna *atrifrons* och *mongolus* ytterligare innan ett slutgiltigt ställningstagande tas.

Vi vill påminna om att en publicerad bild på nätet inte räcker för att Rk skall kunna ta upp observationen för granskning. I dagsläget har vi inte den tekniska möjligheten att själva alstra en diariepost i vårt system, och vi är därför beroende av att en rapport läggs in i Svalan för att kunna diarieföra ett fynd.

I syfte att spara på miljö samt porto- och materialutgifter sker idag den övervägande delen av korrespondensen mellan Rk och rapportörerna via e-post. Vi skulle därför vilja uppmana alla att inkludera en e-postadress i raritetsrapporten.

Förändringar i kommittén

Efter 25 år vid rodret lämnar nu Nils Kjellén över ordförandeklubban till Magnus Hellström. Nils fortsätter i kommittén som vanlig ledamot. Under det närmaste åren kommer det att bli flera vakanser inom Rk. Förslag på nya medlemmar kommer att samlas in, och mer information om detta kommer att finnas på SOF:s hemsida så småningom.

Raritetskommittén, gm, Jonas Bonnedahl